

Októberi státuszjelentés az amerikai elnökválasztásról

2016. október 14.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Két héttel ezelőtt a két elnökjelölt fej-fej mellett vágott bele az első nyilvános vitába, amelyet végül Donald Trump zárt rosszabb pozícióban. Helyzete azóta csak nehezebbé vált: egy héten át civakodott az egykor Miss Universe címet elnyert Alicia Machadoval, majd nyilvánosan beismerte, hogy 900 millió dolláros veszteségre hivatkozással 18 éven át nem fizetett szövetségi adót, ezt követően nyíltan konfrontálódott alelnökjelöltjével, majd robbant az utolsó botrány a több évvel ezelőtti videofelvétellel, amelyen nők elcsábításával henceg. A Republikánus Párt jelöltje mindezek után rögtönzött sajtótájékoztatót tartott, ahol három, Bill Clinton szexuális zaklatásának áldozatul esett nőt sorakoztatott fel közvetlenül a második vita előtt.

Hillary Clinton mindeközben a legtöbb helyen vezette a közvélemény-kutatásokat, és mivel a Trump által kirobbantott, az idei kampány talán legkellemetlenebb botránya hatalmas média felhajtást kapott, így a WikiLeaks által a demokrata politikusok közötti levelezésről közzétett szivárogtatási ügy sokkal kisebb visszhangot váltott ki. Az eset pedig roppant kellemetlen Clintonnak, hiszen a kétarcú kommunikáció bizonyítékaiból könnyen levonható az a következtetés, hogy elnökként sem azonos értékrend szerint viselkedne nyilvánosság előtt, mint zárt körben.

A St. Louis-i Washington University épületében október 9-én megtartott második nyilvános vitán Clintonnak egyetlen feladatot kellett abszolválnia: ugyanúgy őrizze meg hidegvérét, ahogyan tette ezt az első alkalommal is és ne hibázzon.¹ A vita a fenti körülmények okán könnyen eredményezhette volna Donald Trump kampányának végső összeomlását is, ez azonban elmaradt. A vártnál kiegyensúlyozottabb szereplése egyes források szerint visszahozta őt a versenybe,² amelyet egy harmadik vitán nyújtott kiemelkedő szerepléssel nem lehetetlen a maga javára fordítania.

1. A MÁSODIK NYILVÁNOS VITÁN ELHANGZOTT POLITIKAI JAVASLATOK³

Az amerikai elnökjelöltek második nyilvános vitáján sokáig úgy tűnt, politikai kérdések fel sem merülnek majd. A másfél óras szópárbaj jelentős része a jelöltek különböző botrányairól – köztük Bill Clinton hűtlenségéről, Hillary Clinton e-mailjeiről és Donald Trump hírhedtté vált videofelvételéről – szólt. Érdemi kérdésként az adó- és külpolitika, valamint a lőfegyver szabályozás merült fel, de a jelöltek olyan témákat is érintettek, amelyek az első vita alkalmával kevesebb figyelmet kaptak, köztük az energiapolitika és az egészségügy. Ezúttal kevesebb figyelem jutott a bevándorlás politikára – leszámítva a muszlim bevándorlók és a terrorizmus említését – és a kereskedelempolitikára, amellyel kapcsolatban Donald Trump ismét kiemelte, hogy a NAFTA a világtörténelem legrosszabb megállapodása.

1.1. Adóügyek

Clinton ismét kritizálta a republikánus jelöltet amiatt, hogy adóelkerülőként nem járul hozzá az ország katonai, egészségügyi vagy éppen oktatási kiadásaihoz. Ígéretet tett arra, hogy megválasztása esetén gondoskodik arról, hogy **valamennyi magánszemély és vállalat méltányos részt vállaljon a közkiadásokból**. Trump nem tagadta, hogy kihasználja az adótörvény nyújtotta előnyöket, ám szerinte ugyanezt teszik a Clintonhoz közel állók is, akik miatt az egykori miniszter sem e minőségében, sem szenátorként nem tett semmit a jogszabályok szigorításáért. Érvéle szerint, mivel ő maga kiválóan ismeri az adótörvény kiskapuit, ezért képes lenne ezek bezárására is.

A Donald Trumpról pénteken kiszivárgott videofelvétel miatt kirobbant botrány elhomályosítja a New York Times-ban megjelent publikációt,⁴ amely szerint Donald Trump 18 éven át nem fizetett szövetségi adót. A cikk érdemi megállapításait később egyébként a Republikánus Párt elnökjelöltje elismerte.⁵

Az Urban Institute és a Brookings Institution által közösen működtetett Tax Policy Center elemzése⁶ szerint Hillary Clinton az elkövetkezendő egy évtizedre vetítve 1,1 ezermillió dollárral emelné az adókat, amely lényegében teljes egészében az amerikai társadalom felső 1%-át terhelné.

1 <http://www.vox.com/2016/10/10/13221980/second-debate-winners-losers-town-hall-trump-clinton>

2 <http://www.breitbart.com/video/2016/10/09/frank-luntz-tonight-was-so-significant-that-trump-is-back-in-this-race/>

3 <http://fivethirtyeight.com/features/obamacare-aleppo-and-coal-the-second-debate-had-substance-too/>

4 <http://www.nytimes.com/2016/10/02/us/politics/donald-trump-taxes.html>

5 http://www.nytimes.com/2016/10/10/us/politics/donald-trump-taxes.html?_r=0

6 <http://www.taxpolicycenter.org/publications/analysis-hillary-clintons-tax-proposals>

1.2. Szíria

A vasárnapi második nyilvános elnökjelölti vitán mind Donald Trump, mind pedig Hillary Clinton küzdött annak a kérdésnek a megválaszolásával, hogy miként kezdene bele az öt éve húzódó szír konfliktus megoldásába, amelybe Barack Obama elnök a humanitárius katasztrófa ellenére sem avatkozik be közvetlenül. Donald Trump és a vele együtt induló alelnökjelölt, Mike Pence nézetei egészen eltérnek egymástól e tekintetben, épp úgy, ahogy Hillary Clinton politikája is egyre távolodik a jelenlegi elnök által szabott iránytól.⁷

A második nyilvános vita alkalmával a jelöltek közötti különbség a szír konfliktus megítélését illetően nem abban nyilvánult meg, hogy az Amerikai Egyesült Államoknak mennyire kellene agresszívnek lennie, hanem sokkal inkább abban, hogy ki ellen.

Clinton kizárta a szárazföldi csapatok szíriai bevetésének lehetőségét, de egyéb katonai műveleteket sürget mind Szíria, mind pedig az ISIS ellen. Repüléstilalmi zóna és egyéb biztonságos övezetek kialakítását szeretné, amely a civil lakosság védelme mellett amerikai befolyást biztosítana a tárgyalóasztal mellett. Hogy mindezt az amerikai csapatok jelentős beavatkozása nélkül miképpen valósítaná meg, nem világos. Clinton kampányának az előzetes várakozásoknál is sokkal fontosabb része a hivatalban lévő elnök pártfogása, Obama növekvő támogatottsága és a fiatal szavazók körében tapasztalt népszerűsége miatt. A két demokrata politikus azonban eltérően közelíti meg a szír konfliktust, emiatt szakértők úgy vélekednek, hogy a legjobb, amint Clinton tehet, hogy nem tár fel túl sok részletet Szíriával kapcsolatos stratégiájáról.⁸

Szíria kérdésében Donald Trump nyíltan konfrontálódott alelnökjelöltjével, Mike Pence-szel. Míg az elnökjelölt szerint az amerikai csapatoknak az ISIS megsemmisítésére kell összpontosítania az Assad-rendszer célbavétele helyett,⁹ addig Pence öt nappal korábban az alelnökjelöltek között zajló vita során elmondta, ő maga légitámaszokkal sújtaná Bashar al-Assad és kormánya létesítményeit.¹⁰

1.3. Egészségügy

A *The Affordable Care Act* révén megvalósult, *Obamacare* néven közismertté vált egészségbiztosítási rendszer hat évvel bevezetése után amerikaiak millióira tudta kiterjeszteni ellátásait, 29 millióan azonban továbbra is biztosítatlanok és nem sikerült lejjebb szorítani az egészségügyi kiadásokat sem.

Clinton elismerte a rendszer hibáit, és azt, hogy ha előlről kezdhetné, nem feltétlenül ebben a formában építené föl azt, ugyanakkor szerinte a jelenlegi, foglalkoztató alapú rendszer hibáit kell kijavítani, és nem új alapokon kialakítani valami mást.

Trump ezzel ellentétben úgy véli, az *Obamacare* hibái orvosolhatatlanok, ugyanakkor viszonylag keveset árul el a helyére elképzelt rendszer részleteiről. Egyetlen konkrét javaslata szerint meg kell szabadulni a mesterséges állami határoktól, amelyek korlátozzák a biztosítótársaságok piaca lépését és versenyét. Mindez konzisztens azzal a régi republikánus véleménnyel, amely szerint engedélyezni kellene a biztosító társaságok tagállami határokon átnyúló tevékenységét, amely a verseny által költségcsökkenést eredményezhet.

1.4. Energetika

A vita során a jelöltek egy dologban biztosan egyetértettek egymással: a szénbányászok bajban vannak és segítségre szorúlnak. (Mindez nem meglepő, hiszen a legfontosabb szénterületeken találhatóak az elnökválasztás szempontjából döntő fontosságú ún. „csatatérállamok”.)

Hillary Clinton márciusi beszéde óta – amelyben szénbányák és az iparágban dolgozó cégek megszüntetését vetítette előre¹¹ – nem örvend népszerűségnek a szénvidékeken.¹² Később hiába kért bocsánatot és árnyalta üzenetét, a lényeg

7 http://www.nytimes.com/2016/10/11/us/debate-syria-trump-clinton.html?em_pos=small&emc=edit_cn_20161011&nl=first-draft&nl_art=5&nlid=71762432&ref=headline&te=1&r=0

8 http://www.nytimes.com/2016/10/11/us/debate-syria-trump-clinton.html?em_pos=small&emc=edit_cn_20161011&nl=first-draft&nl_art=5&nlid=71762432&ref=headline&te=1&r=0

9 E megközelítés közel hozza őt Barack Obamához, aki a Pentagon figyelmének középpontjába az ISIS-t állította, amely Assadnál nagyobb fenyegetést jelent az Egyesült Államokra.

10 http://www.nytimes.com/2016/10/11/us/debate-syria-trump-clinton.html?em_pos=small&emc=edit_cn_20161011&nl=first-draft&nl_art=5&nlid=71762432&ref=headline&te=1&r=0

11 <http://cnnpressroom.blogs.cnn.com/2016/03/13/full-rush-transcript-hillary-clinton-partcnn-tv-one-democratic-presidential-town-hall/>

változatlan maradt: a klímaváltozás okozta kihívásoknak megfelelően **az Egyesült Államoknak szerinte olyan gyorsan át kell állnia a szénfelhasználásról egyéb energiahordozókra, amilyen gyorsan csak lehetséges.** Ezzel egy időben pedig biztosítani kell a megszűnő munkahelyek pótlását, amelyre 30 milliárd dolláros tervet dolgozott ki.¹³

Trump üzenete ennél jóval egyszerűbb: **a kormány környezetvédelmi szabályozása megöli a szénipart,** de az olaj- és gázszektorokat is nehéz helyzetbe hozza.

2. A MÁSODIK NYILVÁNOS VITA MEGÍTÉLÉSE

Donald Trump túlszárnyalta az előzetes elvárásokat, sokan számítottak ugyanis arra, hogy Hillary Clinton végső ütést mér ellenfelére. A CNN és az ORC közös felmérése szerint a demokrata elnökjelölt nyerte a második nyilvános vitát is. **A felmérésben megkérdezettek 57%-a szerint Hillary Clinton, 37% szerint Donald Trump volt jobb.** (Az eredmény szorosan összefügg a szavazók előzetes ítéletével: a Clintont preferálók 82%-a ugyanis úgy nyilatkozott, hogy már a vita előtt is a demokrata jelöltet támogatta.) Mindez ugyan Hillary Clinton erős szereplését erősíti meg, ugyanakkor megjegyzendő, hogy ugyanezen kutatás szerint az első nyilvános vitát 62%-kal nyerte meg, amelyhez képest mostani szereplése visszaesést jelent.¹⁴

A The Huffington Post közvélemény-kutatási adatbázisában szereplő felmérések eredményeinek átlagát alapul vevő, New York Times által összesített nemzeti átlag szerint Hillary Clinton előnye jelenleg 5%.¹⁵

Az NBC News és a The Wall Street Journal második nyilvános vitát követően készített felmérése szerint a Demokrata Párt **jelöltje 14%-kal vezet republikánus riválisa előtt.**¹⁶

---

12 <http://www.politico.com/story/2016/05/sanders-looking-to-rack-up-west-virginia-win-over-clinton-222952>

13 <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2015/11/12/clinton-plan-to-revitalize-coal-communities/>

14 <http://edition.cnn.com/2016/10/09/politics/clinton-wins-debate-but-trump-exceeds-expectations/index.html?sr=fbCNN101016clinton-wins-debate-but-trump-exceeds-expectations0433AMVODtopLink&linkId=29741960>

15 <http://www.nytimes.com/interactive/2016/us/elections/polls.html?smid=fb-nytimes&smtype=cur>

16 <http://www.thedailybeast.com/cheats/2016/10/10/nbcnews-wsj-poll-shows-trump-down-eleven-percent.html?via=desktop&source=copyurl>